

การศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ในรายวิชา ส 14101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

A Study Of Grade 4 Studens Analytical Thinking Ability In S 14101 The Social Studies Course Using Situation Procedure.

จิราพร ลุนพรม¹⁾ ดร.อังคณา ตุงคะสมิต²⁾

¹⁾สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University.

²⁾ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Assitant Professor, Department of Social Studies Education, Faculty of Education, Khon Kaen University.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้องที่ 5 ที่เรียนเรื่อง เศรษฐศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ให้นักเรียน ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ห้องที่ 5 ที่เรียนเรื่อง เศรษฐศาสตร์ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้องเรียนที่ 5 โรงเรียนน้ำพอง จำนวน 37 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในรูปแบบ One-Shot Case Study ศึกษาเพียงกลุ่มเดียวมีการทดสอบ 1 ครั้งหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนร้อยละ 83.78 ของนักเรียนทั้งหมด มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การเผชิญสถานการณ์ ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study grade 4 students' analytical thinking ability on Economics course using Situation Procedure so that at least 70% of them pass the criterion of 70%; 2) to study grade 4 students' satisfaction toward Situation Procedure. The target group consisted of 37 students studying in grade 4 class 5 at Nampong School, Khon Kean during the second semester of 2014 education year. The research was carried out by one-shot case study design. The research instruments were 6 Economics lesson plans using Situation Procedure, an analytical thinking test, and a satisfaction questionnaire. The collected data was analyzed by mean, standard deviation, and percentage.

The result indicated as followings; 1) 83.73% of the students in the target group attained analytical thinking ability score of 70% for the criterion listed beforehand. 2) The students had satisfaction toward Situation Procedure in a high level.

Keywords : analytical thinking ability, Situation Procedure, satisfaction

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นให้คนลดการเรียนรู้ทางด้านวิชาการลงแต่ไปเพิ่มการพัฒนาทักษะต่างๆ มากขึ้น ทั้งด้านทักษะในการใช้ชีวิต ทักษะการคิด และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องและสัมพันธ์กับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จำนวน 5 ด้าน คือ ความสามารถในการสื่อสาร คือ ความรู้ลึกและทักษะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสาร ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ Learning Thinking Skills [3] ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของ

เหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลจะมีมากน้อยเพียงใดหรือบุคคลใดจะคิดเป็นหรือไม่ ย่อมขึ้นกับประสบการณ์และโอกาสที่ได้รับการฝึกเป็นสำคัญ ดังนั้นในการพัฒนาศักยภาพด้านนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเริ่มฝึกกับบุคคลที่อยู่ในวัยเรียน เพื่อให้มีโอกาสสร้างสมประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง [1]

จากเอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 15 – 17 มิถุนายน พ.ศ. 2554 ของโรงเรียนน้ำพอง ผลการประเมินพบว่า ด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 4 : ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับ พอใช้ ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา ทางโรงเรียนจึงได้จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ขึ้น เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียนจากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่ง

ในการจัดการเรียนการสอน โดยการนำสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ใกล้ตัวนักเรียนมาเป็นองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้และในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับ สุนน อมรวิวัฒน์ [4] กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ไว้ดังนี้ 1) ขั้นสร้างศรัทธา 2) ขั้นศึกษาสังคม 3) ขั้นระดมเผชิญสถานการณ์ 4) วิเคราะห์ความคิด 5) ปรับพฤติกรรม 6) สรุปและการประเมินผล ซึ่งแต่ละขั้นสามารถพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆได้เป็นอย่างดี รวมทั้งพัฒนาด้านการคิด

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรมสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ในสาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์โดยใช้รูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณีในการดำเนินการวิจัยและนำข้อค้นพบต่าง ๆ มาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ให้นักเรียน ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยครูนำข้อมูลหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงมาเป็นกรณีศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเลือกและตัดสินใจและลงมือแก้ปัญหาได้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ มีดังนี้

1) ขั้นสร้างศรัทธา

ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน และเข้าใจให้

นักเรียนเห็นความสำคัญของบทเรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างครูกับนักเรียนอย่างจริงจัง ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตร สุภาพ มั่นใจในเรื่องที่จะสอน รวมทั้งเสนอสถานการณ์ปัญหาหรือกรณีตัวอย่างที่จะนำเข้าสู่เรื่องที่สอน

2) ขั้นศึกษาสังคม

นักเรียนฝึกทักษะการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการโดยนำเสนอด้วยสถานการณ์ที่ใกล้ตัว สืบสอบแหล่งที่มาเพื่อกลั่นกรองข้อมูลให้เกิดประโยชน์

3) ขั้นระดมเผชิญสถานการณ์

นักเรียนฝึกสรุปประเด็นสำคัญ เพื่อประเมินค่า แนวทางแก้ปัญหาว่าทางใดดีที่สุดโดยใช้วิธีคิดวิเคราะห์กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกขึ้นในส่วนตัวตนเองเคยกระทำ หรือเคยปฏิบัติเป็นประจำ ด้วยการนำความรู้ที่ได้มาจัดสรุปประเด็นและประเมินว่าประเด็นไหน น่าจะถูกต้องเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด ประเด็นใดบกพร่องผิดพลาด ไม่เหมาะสมไม่ควร

4) ขั้นวิเคราะห์ความคิด

นักเรียนฝึกทักษะการเลือกและตัดสินใจ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคิดทดสอบด้วยเหตุผล จนมั่นใจว่าเป็นทางเลือกที่ถูกต้อง เป็นขั้นที่เร้าให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์วิจารณ์จากประเด็นปัญหา มีการสนทนาซักถาม วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่เรียน

5) ขั้นปรับพฤติกรรม

เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบหาแนวทางปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะหรือแนวคิดที่ดีอะไรบ้างในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ให้ผู้เรียนนำแนวคิดดังกล่าวเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติ หรือนำมาแต่งเป็นนิทาน คำขวัญ ข้อคิด ซึ่งเป็นการตรวจสอบได้ว่า ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกจริงหรือไม่

6) สรุป

ผู้เรียนต้องสรุปบทเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจทุกครั้งทีสอนจบ เช่น อาจใช้เนื้อเพลงที่สอดคล้องกับบทเรียนให้ผู้เรียนร้อง หรือดูวิดีโอ เป็นการสรุปความเข้าใจ

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการคิดพิจารณาใคร่ครวญ แยกแยะ เพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ เพื่อสรุปและลงข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้อง ซึ่งประกอบด้วย

การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง ผู้เรียนสามารถ แยกแยะข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มานั้น ออกเป็นส่วนย่อยได้ ข้อความบางข้อความอาจเป็นจริง

บางข้อความอาจเป็นค่านิยม และบางข้อความ เป็นความคิดของผู้เขียน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง ผู้เรียนค้นหา ว่าความสัมพันธ์ย่อย ๆ ของเหตุการณ์หรือเรื่องราว นั้นสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกันอย่างไร

การวิเคราะห์หลักการ หมายถึง ผู้เรียนค้นหา โครงสร้างและระบบของวัตถุสิ่งของ เรื่องราวและการกระทำต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกันจนดำรงสภาพนั้นเนื่องด้วยอะไร ใช้อะไรเป็นหลักเป็นแกนกลาง มีสิ่งใดเป็นการตีความเพื่อสร้างความรู้

ซึ่งวัดได้จากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากเนื้อหาในสาระ เศรษฐศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การบริโภคสินค้าและบริการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรายวิชา ส 14101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ โดยแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด วัดโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้องที่ 5 โรงเรียนน้ำพอง

อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 37 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์, ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์

3. รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยรูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณีโดยให้การทดลองหนึ่งครั้ง (One-Shot Case Study)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ดำเนินการปฏิบัติการ คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ เรื่อง การบริโภคสินค้าและบริการ จำนวน 6 แผน จำนวน 8 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองและแบบสอบถามความพึงพอใจ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งทำการทดลองและเก็บข้อมูลในช่วงเดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 6 แผนการสอน เวลา 8 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ เรื่อง การบริโภคสินค้าและบริการ จำนวน 6 แผน รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง

2. เมื่อการเรียนการสอนเสร็จจึงลงผู้วิจัยทดสอบการคิดวิเคราะห์กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ด้วยแบบทดสอบ ปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. วัดความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 31 คน คิดเป็นร้อยละ 83.78 ของนักเรียนทั้งหมด 37 คน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ให้นักเรียน ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

จำนวนนักเรียนทั้งหมด	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ	จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ
37	20	14	31	83.78	6	16.22

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.16, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนักเรียนได้เผชิญสถานการณ์จริง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.35, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54) นักเรียนได้ศึกษาและสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56) และกิจกรรมที่จัดขึ้นระหว่างสอนน่าสนใจและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เนื้อหามีความเหมาะสมกับระดับความรู้และความสามารถของนักเรียน (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.03, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60)

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		ระดับ
		คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1	เนื้อหาที่เรียนน่าสนใจสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.14	0.63	มาก
2	เนื้อหามีความเหมาะสมกับระดับความรู้และความสามารถของนักเรียน	4.03	0.60	มาก
3	รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียน	4.16	0.60	มาก
4	กิจกรรมที่จัดขึ้นระหว่างสอนน่าสนใจและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.24	0.55	มาก
5	กิจกรรมทำให้นักเรียนได้เผชิญสถานการณ์จริง	4.35	0.54	มาก
6	นักเรียนได้ศึกษาและสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง	4.27	0.56	มาก
7	นักเรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ	4.08	0.60	มาก
8	สื่อที่นำมาใช้น่าสนใจ ทันสมัยและมีขนาดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน	4.19	0.57	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ พบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 31 คน คิดเป็นร้อยละ 83.78 ของนักเรียนทั้งหมด 37 คน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ให้นักเรียน ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนน

เต็ม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการกระทำกับการคิดวิเคราะห์เข้าด้วยกัน ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์ส่วนหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริง เป็นการฝึกให้มีความเชื่อมั่นในการนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร มาสรุปประเด็น เพื่อประเมินค่าว่าสิ่งใดถูกต้อง ดีงาม เกิดประโยชน์ ควรหรือไม่ควรแก่การปฏิบัติ และสามารถ

นำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ปฏิบัติได้จริง เมื่อมีการเผชิญสถานการณ์และเจอปัญหา วิธีการจัดการเรียนรู้เป็นการประยุกต์มาจากหลักพุทธธรรมและพุทธวิธีเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะกับกาลเวลา ลักษณะเนื้อหาสาระและวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล สีนกิง [2] ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอนเรื่อง พระธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวนห้องละ 32 คน สุ่มนักเรียนห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และนักเรียนอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ แผนการสอนแบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก โดยพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ คือ กิจกรรมทำให้นักเรียนได้เผชิญสถานการณ์จริง

(ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.35, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54) นักเรียนได้ศึกษาและสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56) และ กิจกรรมที่จัดขึ้นระหว่างสอนน่าสนใจและนำไปปรับใช้ในชีวิตรประจำวันได้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55) ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการกระทำกับการคิดวิเคราะห์เข้าด้วยกัน โดยผู้สอนสร้างหรือนำสถานการณ์ด้านต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์แบบต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์ส่วนหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริงของผู้เรียน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร มาสรุปประเด็น เพื่อประเมินค่าว่า สิ่งใดถูกต้อง ดีงาม เกิดประโยชน์ ควรหรือไม่ควรแก่การปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ปฏิบัติได้จริง เมื่อมีการเผชิญสถานการณ์และเจอปัญหาวิธีการจัดการเรียนรู้เป็นการประยุกต์มาจากหลักพุทธธรรมและพุทธวิธี เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะกับกาลเวลา ลักษณะเนื้อหาสาระและวัยของผู้เรียน และจากการสังเกตการสอน พบว่า นักเรียนสนใจในการเรียนมากขึ้น ได้รับความสนุกสนานจากการจัดกิจกรรม ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ จากการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตัวเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบและทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการจัดกิจกรรมครูควรวางแผนเรื่องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมเพื่อเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2) ผู้สอนต้องเข้าใจบทบาทของตนเอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นผู้คอยช่วยเหลือ แนะนำจัดหาสื่อ อุปกรณ์ในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

3) สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการวิจัยควรทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ที่สามารถนำไปพัฒนาทักษะด้านอื่นของผู้เรียน เช่น ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2) ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ไปปรับใช้ในสาระอื่นๆ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา ตุงคะสมิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีตลอดมาให้ความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนคอยให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด จนทำให้การทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Center for Education Evaluation and Research, Department of Education. The result of the evaluation of the students' ability to think critically. Bangkok Archdiocese. 2008. (In Thai).
- [2] Koson Sinking. Results of the situation in teaching, preaching During the floor. Religion and Culture On the achievement and the ability to solve the problem of students at grade 4 / Koson Sinking products. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University. 2548. (In Thai).
- [3] Office of the Education Council. Learning to focus on learning. Learning Management, a problem-based. Bangkok:Office. 2007. (In Thai).
- [4] Sumon Amornvivat. The learning along Buddhism. Skills face the situation. The rumor Savant. Faculty of Education Sukhothai Thammathirat University. 2542. (In Thai).